

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาของขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีการขยายตัวของเมืองสูงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการขยายตัวการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและด้านเทคโนโลยี ขยะมูลฝอยจึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดมลพิษส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม

การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการที่อยู่อาศัย การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยโรงมหรสพสาธารณะอื่นๆ เป็นต้น แม้การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นนั้น แต่การดำเนินการตามภาระกิจการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะยังติดกับปัญหาในการดำเนินงาน หลายด้าน เช่น ปัญหาที่เกิดจากความเจริญทางสังคมขยายตัวเข้ามามีการใช้วัสดุที่ผลิตจากสารสังเคราะห์ขึ้นเพื่อตอบสนองความสะดวกสบาย ซึ่งเศษวัสดุเหล่านั้น เมื่อใช้เสร็จก็กลายเป็นของเหลือใช้จะถูกทิ้งในรูปขยะมูลฝอยที่นับวันจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธีก่อให้เกิดมลพิษสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาขาดการจัดการอย่างเป็นระบบและรูปธรรม ได้จากการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทางด้านสาธารณสุขซึ่งไม่เน้นด้านการจัดการขยะ แต่เน้นด้านการบริการทางด้านสุขภาพและสวัสดิการของประชาชน

ในปัจจุบันพื้นที่เทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน และพื้นที่ข้างเคียง มีการขยายตัวของชุมชนอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พื้นที่เทศบาลตำบลริมปิง เริ่มประสบปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

ในปัจจุบันเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีขยะประมาณวันละ ๒ ตันต่อวัน ขยะมูลฝอยมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณมาก ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเกิดจากบ้านเรือนของประชาชน ตลาดนัด และภาคเกษตรกรรมในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยจำนวนมาก โดยทางเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ร่วมกับประชาชนได้ร่วมกันหาวิธีและแนวทาง ในการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ โดยจะจัดเวทีประชาคม เพื่อรับฟังความคิดเห็นและแนวทางการบริหารจัดการขยะของชุมชน และทำข้อตกลง

ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน โดยให้ชุมชนดำเนินการด้านการคัดแยกขยะ ให้โรงเรียนในพื้นที่ที่มีอยู่จำนวน ๔ แห่ง ดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ เพื่อเป็นรายได้เสริมของ เยาวชน และชุมชน และภาคราชการสนับสนุนงบประมาณในการขนถ่ายขยะเหลือจากการคัดแยก ออกนอกพื้นที่ เพื่อให้ทางเอกชนผู้ที่เหมาะสมในการกำจัดเป็นผู้รับผิดชอบต่อไป ซึ่งขยะมูลฝอยเพียง เล็กน้อยที่เหลือจากการบริหารจัดการ ประชาชนมักกำจัดโดยวิธีฝังกลบหรือเผาทำลายบ้างเป็นครั้ง คราว^๑

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า แรงจูงใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้และวิธีการกำจัดขยะ ของประชาชน ณ แหล่งกำเนิดนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการขยะ ของเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้ทำการวิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องแรงจูงใจ ของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน และผู้วิจัยได้นำหลักของทฤษฎีการยอมรับ ประกอบด้วย ๑) สัจจะ คือความซื่อสัตย์ต่อกัน ซื่อตรงต่อกัน จะทำอะไรก็ทำหรือพูดด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่หลอกลวงคดโกง ๒) ทมะ คือการรู้จักข่มจิต ของตน รู้จักข่มความไม่พอใจเมื่อเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว คนอยู่ร่วมกันนานๆ ย่อมต้องมีอะไรผิดพลาด บกพร่อง ต้องรู้จักข่มไม่แสดงอาการพลุกพล่านหรือเกรี้ยวกราด ๓) ขันติ คือความอดทน อดทน ต่อความลำบากตรากตรำ ในการศึกษาเล่าเรียน ในการทำงานอาชีพ ๔) จาคะ คือความเสียสละ สละวัตถุ สิ่งของสละเคราะห์เอื้อเฟื้อกัน ช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากขาดแคลน สละกำลังกาย กำลังสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอ เมืองลำพูน จังหวัดลำพูนด้วย^๒

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบล ริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจ ของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาล ตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาล ตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๒.๔ เพื่อประยุกต์ใช้ หลักทฤษฎีการยอมรับในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบล ริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

^๑ อเนก มหาเกียรติคุณ นายก เทศบาลตำบลริมปิง, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลริมปิง, งานธุรการเทศบาลตำบลริมปิง พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐, หน้า ๑-๒.

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ แรงจูงใจ ของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจ ของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน แตกต่างกันหรือไม่

๑.๓.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีอะไรบ้าง

๑.๓.๔ การ ประยุกต์ใช้ หลักทฤษฎีการจูงใจในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดแรงจูงใจในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของประชาชน ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ แรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๔ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านความมั่นคงปลอดภัย ๒. ด้านความรับผิดชอบ ๓. ด้านสื่อสาร และ ๔. ด้านการยอมรับ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน จำนวน ๖,๙๓๐ คน

สัมภาษณ์ผู้ใช้ข้อมูลหลักที่สำคัญ จำนวน ๘ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ใช้พื้นที่ เขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตั้งแต่เดือน
ถึง เดือนมกราคม ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

กรกฎาคม ๒๕๕๘

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีแรงจูงใจ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีแรงจูงใจ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีแรงจูงใจ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีแรงจูงใจ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ประชาชน หมายถึง ประชาชนในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๖.๒ แรงจูงใจ หมายถึง แรงกระตุ้นให้เกิดความรู้สึที่ดีและรับผิดชอบในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของประชาชน ได้แก่ ด้านความมั่นคงปลอดภัย, ด้านความรับผิดชอบต่อ, ด้านสื่อสาร, ด้านการยอมรับ

๑.๖.๓ ด้านความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง การมีชีวิตและสุขภาพที่ดี การไม่มีมลพิษทางอากาศ มีถึงขยะมูลฝอยตามจุดต่างๆ ในเทศบาล การมีปฏิบัติอย่างถูกวิธี ร่วมมือเอาใจใส่การจัดเก็บขยะมูลฝอย

๑.๖.๔ ด้านความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การจัดเก็บชนิดขยะเปียก/แห้ง ทั้งขยะในถังขยะที่เทศบาลจัดทำให้ เข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาด รวมถึงรวบรวมขยะในบ้านทุกวัน และแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะของเทศบาล

๑.๖.๕ ด้านสื่อสาร หมายถึง การประชาสัมพันธ์ส่งข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ มีวางแผนในกิจกรรมด้านผลประโยชน์จากการคัดแยกขยะ ชักชวนเข้าร่วมทำกิจกรรมการคัดแยกขยะ และมีการประเมินงานด้านผลประโยชน์จากการคัดแยกขยะ

๑.๖.๖ ด้านการยอมรับ หมายถึง การปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติตามแผนจัดการขยะ ลดและควบคุมปริมาณขยะ ยอมรับในวิธีการจัดการ และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย

๑.๖.๗ การจัดเก็บขยะมูลฝอย หมายถึง การจัดเก็บขยะเศษมูลฝอยของประชาชน

๑.๖.๘ ขรราวาธรรม หมายถึง ธรรมสำหรับคฤหัสถ์ในการครองชีวิต ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

๑.๖.๙ สัจจะ หมายถึง ความจริง ซื่อสัตย์ ซื่อตรง จริงใจ พุดจริง ทำจริง

๑.๖.๑๐ ทมะ หมายถึง การข่มใจ ฝึกนิสัย ไม่หวั่นไหว รู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึก ฝึกหัดตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่องปรับปรุงตนเอง ให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

๑.๖.๑๑ ขันติ หมายถึง ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทำหน้าที่การงาน ด้วย ความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย

๑.๖.๑๒ จาคะ หมายถึง ความเสียสละ ละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็นและความต้องการของคนอื่น พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตนเอง

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบล ริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑. ๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑. ๗.๓ ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บ ขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑. ๗.๔ ทำให้ทราบวิธีการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีการวิจัยในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑. ๗.๕ ข้อมูลจากรายงานผลการวิจัยนำเสนอเทศบาลตำบลริมปิง เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพต่อไป